

cum cæteris episcopis suæ dioceseos regem adeant, et super electione violata eum commoneant, utque corrigere dignetur, et verbis suadere, et precibus obsecrare non desistant. Quod si eos audire contempserit, nec peccati sui corrigere culpam maluerit, excommunicationis apostolicæ sententiam damnatas excipiat. Si vero vel episcopus cujus parochia est, aut archiepiscopus, aut cæteri suffraganei negligentes super hoc fuerint, aut contempserint, aut irritum duxerint, damnationis cujus sententiæ teneantur obnoxii non ignorant. Dicit enim propheta: *Si non annuntiaveris iniquo iniquitatem suam, sanguinem ejus de manu tua requiram (Ezech. iii)*. Unde noverint se eodem vinciendo anathemate, si neglexerint pro grege Dominico pastoralis curæ sollicitudinem adhibere. † BENEDICTUS †.

Scriptum per manum Theodorici, notarii et scribarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Octobrio, indictione quarta. Bene valete. Actum Nonis Octobris per manum Theophylacti secundicerii sanctæ sedis apostolicæ, imperante D. piissimo Augusto Lothario a Domino coronato magno imperatore anno tricesimo nono, et post ejusdem annum tricesimum nonum, sed et Ludovico novo imper. ejus filio anno septimo.

EPISTOLA IV.

AD LUDOVICUM ABBATEM S. DIONYSII,

Confirmat privilegia monasterii S. Dionysii in Francia.

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, Ludovico abbati venerabilis monasterii sanctorum C martyrum Dionysii, Rustici et Eleutherii, ubi eorum sacra corpora requiescunt, et omni congregationi fidelium monachorum quæ cum eo est, pax a Deo Patre et Domino Jesu Christo.

Questi estis, filii mei charissimi, quod in terris quas apud Anglos Saxones habere videmini, multi

^a Hæc in Spicilegio ommissa.

^b Labbeus recte observat loco *indictione septima* legendum esse *indictione quinta*; sed nec ipse, nec ullus alius animadvertit annum consulatus Ludovici II Aug. mendose etiam a librario descriptum fuisse; quia scilicet consulatus perpetui parum hactenus fuere cogniti. Quare cum Ludovicus an. 850,

A per insolentiam illius terræ homines vobis injurias important, et præcipue, cum suprema sorte funguntur reges, et alii succedunt in regno. Quapropter petistis ut vobis donationes illas regum seu principum, vel cujuscunque, qui ad vestrum monasterium pro amore Dei summi ac veneratione prædictorum martyrum, seu pro salute sua, aliquid in illa terra largiti sunt, auctoritatis nostræ pagina firmaremus. Justum ergo considerantes, quod a nobis utiliter postulatur, auctoritate Dei Patris omnipotentis cum Filio et Spiritu sancto et beati Petri sanctorum apostolorum principis, cujus nos immeriti vicarii existimus, cum invocatione cælestium virtutum sancimus, et firmantes roboramus; ut quidquid in omni terra Britanniarum, vel ubicunque, sive a regibus, principibus, seu a quolibet homine, sive in terris, sive in aquis, qualiscunque sit illa possessio, quæ ad monasterium SS. martyrum Dionysii, Rustici et Eleutherii tradita est, absque invasione et violentia quorumcunque hominum, sub potestate abbatis et provisione monachorum ejusdem monasterii in perpetuum perseveret. Quod si aliquis hoc infringere, vel per alium aliquem voluerit, auctoritatis nostræ privilegium, sciat se anathemate insolubili damnatum, et a regno Christi alienum, et cum impiis æternis incendiis deputandum, nisi resipuerit et ad satisfactionem congruam venerit. Qui autem ista conservaverit, auxerit, adjuverit, benedictionem percipiat a Domino nostro Jesu Christo in sæcula sæculorum. Amen. Bene valete.

C Scriptum per manum Theodori, notarii regionarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Maio, indictione septima. Datum per manum Megisti, episcopi et bibliothecarii sanctæ apostolicæ sedis, quinto Idus Maii, imperante domino piissimo perpetuo Augusto, a Deo coronato magno imperatore, consulatus ejus anno octavo, indictione septima [quinta ^b].

mense Decembri, imperium et consulatum uno eodemque die, ut moris erat, susceperit, et Benedictus III anno sequenti ante mensem Maium obierit, hæc epistola serius quam currenti anno indict. v et consulatu VII Ludovici II Aug. notato dari non potuit. Pactus *ad an. Ch. 857, n. 8.*

BENEDICTI III DIPLOMA

QUO

Monasterium Fuldense sub apostolicæ sedis protectione recipit, ejusque immunitates confirmat.

(Schannat, Hist. Fuld., p. 134.)

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, THEODORI, religioso abbati venerabilis monasterii Domini Salvatoris, et per te in eodem venerabili monasterio successoribus abbatibus in perpetuum.

Quoniam semper sunt concedenda quæ rationali-

D bus congruunt desideriis, oportet ut devotioni conditoris piæ constructionis auctoritas in privilegiis præstandis minime denegetur. Igitur quia postulasti a nobis quatenus monasterium Salvatoris, a sancto Bonifacio archiepiscopo constructum in loco qui vo-

catu Boconia erga ripam fluminis Voldaha, privilegii A sedis apostolicæ adminiculis decoretur, ut sub jurisdictione sanctæ nostræ, cui Deo auctore deservimus, Ecclesiæ constitutum, nullius alterius Ecclesiæ jurisdictionibus submittatur: pro qua re piis desideriis faventes, hac nostra auctoritate id quod exposcitur effectu mancipamus: et ideo omnem cujuslibet Ecclesiæ sacerdotem in præfato monasterio quamlibet habere aut auctoritatem præter sedem apostolicam: ita, ut nisi ab abbate monasterii fuerit invitatus, nec missarum ibidem solemnitatem quispiam præsumat omnino celebrare, ut profecto juxta id quod subjectum apostolicæ sedi firmitate privilegii consistit, inconcusse dotatum permaneat locis et rebus, tam eis quas moderno tempore tenet vel possidet, quam quæ futuris temporibus in jure ipsius B monasterii divina pietas voluerit augere ex donis et oblationibus decimisque fidelium absque ullius per-

sonæ contradictione, firmitate perpetua perfruamur. Constituimus quoque per hujus decreti nostri paginam ut quicumque cujuslibet Ecclesiæ præsul, vel quacunque dignitate prædita persona hanc nostram privilegii chartam, quam auctoritate principis apostolorum firmamus, temerare tentaverit, anathema sit, et iram Dei incurrens a cœtu omnium sanctorum extorris existat, et nihilominus præfati monasterii dignitas a nobis indulta perpetualiter inviolata permaneat apostolica auctoritate subnixta.

Scriptum per manum Zachariæ notarii et scriuarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Octobris, indictione quinta.

Actum x Kal. Novembriis per manum Theotiflacti, secundicerii sanctæ sedis apostolicæ, imperante B domno piissimo perpetuum Augusto Ludovico a Deo coronato, magno, pacifico imperatore, indictione quinta.

ANNO DOMINI DCCCLIX.

SANCTUS EULOGIUS

ARCHIEPISCOPUS TOLETANUS ET MARTYR.

(Juxta editionem Francisci de Lorenzana, archiepiscopi Toletani, Patr. Eccl. Tolet.)

MONITUM AD LECTOREM.

Sanctorum antistitum Toletanorum Opera (a) D. C Eulogii scripta merito sequuntur, qui illorum in Tolitana cathedra successor jam designatus, presbyter Cordubensis occubuit adepta martyrii palma: vir plane ab omnibus summa veneratione suscipiendus tanquam singulare Cordubæ patriæ suæ ornamentum, perpetuum Toleti decus, totiusque Hispaniæ lumen, non minus propter virtutis laudem, quam doctrinæ: quarum alteram vitæ sanctissime peractæ gloriosus exitus, alteram monumenta, quæ litteris commenda:ta reliquit, abunde testantur: adeo ut qui Eulogium cum magno illo Africano doctore, inlytogue simul Christi martyre Cypriano comparaverit, ne is æquus hominum estimator habendus fuerit. Fac enim unam eloquii asperitatem excipias, quo limatius ac politius tempora illa minime serebant, cætera Eulogium Cypriano facile exæquaverim: ingenii ubertate, doctrina, eruditione sacra, vehementi servidoque fidei zelo, animi virtute atque constantia, summo tandem charitatis ardore, sive gloriosa Christi athletarum certamina describere tentet, sive illorum vindicationem adversus SS. D martyrum obtractores suscipiat, sive infirmos ac debiles accendere, nutantes vero confirmare conetur: quo in genere cum omnia fere Eulogii scripta cum laude versentur, tum admirandum omnibus Documentum Martyriale edidit ad sacras virgines directum Floram et Mariam, ob fidei confessionem in vinculis detentis, ipse etiam vinculus in Domino ac teterrimo carcere inclusus: cujus lectione quicumque se moveri neget, ab omni se pietatis fideique sensu oppido alienum profectetur. Non tam enim humano ingenio elaboratum quam divino instillante Spiritu conscriptum videtur illud opus: ut optime de eo pronuntiauerit magnus Anna-

lium Ecclesiasticorum parens Baronius, sibi videri Eulogium cum Documentum scriberet, in pyxide Spiritus sancti calamum intinxisse.

Sunt autem omnia Eulogii opera, ut dicebamus, ejusmodi argumenti, ut vel martyrum Cordubensium suo tempore certamina narret, vel illorum in sese offerendo prudentiam rectumque zelum defendat; nempe Memoriale Martyrum tribus libris distinctum, Documentum Martyriale, Apologeticum Martyrum, et Epistolæ nonnullæ. Quæ omnia nos hic edere suscipimus. una cum sancti Eulogii Vita ab Alvaro Cordubensi ejus familiarissimo accurate conscripta, in qua quæcunque ad Eulogium spectant abunde ac minutim persequitur. Sed bene habet, quod in ejusmodi labore multo jam antea nos præiit eruditissimus vir Ambrosius Morales, cui nullam est quod habeamus gratiam, quoniam sæculo xvi Eulogium summa cura edendum suscepit, atque egregiis animadversionibus illustravit. Quare nostra post eum: opera fere tota versata est in repurganda Moralis editione a typographorum mendis, quibus est inquinata, ope alterius ab Andrea Schotto Francofurti adornatæ, quæ quamvis et ipsa erroribus scatent, loca tamen in editione Moralis corrupta diligenter habet emendata. Ambas ergo (nullis aliis codicibus manuscriptorum adjuti) dum accurate inter se contulimus, effectum est ut nostra integrior ac sanior apparent utrisque. Sed et Ambrosii Moralis notas aliquando nostris auximus, jam textui auctoris magis illustrando, jam ipsius adnotatoris sententiis explicandis confirmandisque, aliquando etiam corrigendis: qua in re curavimus ut summi cuique constaret, ne virum doctissimi sua laude fraudaremus.

Veruntamen quoniam illius animadversiones non exstant hujusce Patrologiæ tom. LXXXVII et XCVI. EDIT. PATROL.

(a) De quibus hic agitur antistitum Toletanorum Opera, Eugenii scilicet, Hildefonsi, Juliani, edita